

Handläggare
Carina Gillgren
Telefon: 08-50825611

Till
Socialnämnden
2024-02-20

Funktionshinderinspektörernas årsrapport 2023

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas rapport.
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till kommunstyrelsen.
3. Socialnämnden överlämnar rapporten till samtliga stadsdelsnämnder.

Sammanfattning

Funktionshinderinspektörerna har under 2023 genomfört två kvalitetsgranskningar av insatsen boendestöd enligt socialtjänstlagen. Granskningen av boendestöd inom socialpsykiatri genomfördes i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Skärholmen och Enheten för hemlösa vid socialförvaltningen. Boendestöd inom funktionsnedsättning omfattade stadsdelsförvaltningarna Hägersten-Älvsjö, Hässelby-Vällingby, Skarpnäck och Södermalm.

Vad som i utredningen utgör väsentlig, tillräcklig och korrekt information kan ibland vålla svårigheter i handläggningen. Att inte utreda mer än nödvändigt och att utreda rätten till den insats som den enskilde ansöker om behöver inte stå i strid med att hålla en utredning tillräcklig och relevant. Det är fortsatt angeläget att i kommande granskningar kontinuerligt följa innehåll och dokumentation i utredningar liksom att aktuella utredningar finns som underlag till beslut om insats.

Det är en stor variation i både förekomst av och innehåll i upprättade av genomförandeplaner. Samtliga stadsdelsförvaltningar behöver säkerställa att de har rutiner för att rapportera avvikelser hos utförare till avtalsansvariga.

Uppföljningen av 2022 års granskning visar att verksamheterna på olika sätt fokuserat på och arbetat med beställningar och genomförandeplaner.

Bakgrund

Stockholms stads funktionshinderinspektörer har till uppgift att granska kvalitet i biståndsbedömda insatser som ges till personer

med funktionsnedsättning enligt Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Uppdraget har ett generellt brukarperspektiv. Bevakning av likställighet över staden samt spridning av goda exempel från de granskade verksamheterna är en viktig del i arbetet. Syftet är att stimulera verksamheternas utvecklings- och kvalitetsarbete.

Granskningsarbetet genomförs utifrån en granskningsmodell som baseras på kvalitetskriterier framtagna av Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner (SKR):

- Trygghet och säkerhet
- Självbestämmande och integritet
- Tillgänglighet
- Helhetssyn och samordning
- Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

Ärendet

Funktionshinderinspektörerna har under 2023 genomfört två kvalitetsgranskningar av insatsen boendestöd enligt socialtjänstlagen. Granskningen av boendestöd inom socialpsykiatrin genomfördes i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Skärholmen och Enheten för hemlösa vid socialförvaltningen. Totalt granskades 74 ärenden som rörde 34 kvinnor och 40 män. I granskningen av boendestöd inom funktionsnedsättning granskades totalt 80 ärenden, hälften kvinnor och hälften män, vid stadsdelsförvaltningarna Hägersten-Älvsjö, Hässelby-Vällingby, Skarpnäck och Södermalm.

Funktionshinderinspektörerna genomför en uppföljning i varje verksamhet ungefär sex månader efter granskningens genomförande. Under året har kvalitetsgranskningen avseende ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS som omfattade stadsdelsförvaltningarna Farsta, Hägersten-Älvsjö, Rinkeby-Kista, Skärholmen, Södermalm och Östermalm följts upp.

Trygghet och säkerhet

Vad som i utredningen utgör väsentlig, tillräcklig och korrekt information kan ibland vålla svårigheter i handläggningen. Att inte utreda mer än nödvändigt och att utreda rätten till den insats som den enskilde ansöker om behöver inte stå i strid med att hålla en utredning tillräcklig och relevant. Att i DUR-utredningen¹ inkludera frågor tillhörande samtliga livsområden innebär en trygghet och säkerhet att enskilda personer blir tillfrågade om samma livsområden oavsett handläggare eller stadsdelsområde. Den enskilde ges en överblick över resurser och behov och får möjlighet

att berätta vad som är viktigt och får ge en nyanserad bild av sin situation. Det är fortsatt angeläget att i kommande granskningar fortsätta följa innehåll och dokumentation i utredningar liksom att aktuella utredningar finns som underlag till beslut om insats.

Årets granskningar visar en stor variation i både förekomst av och innehåll i upprättade genomförandeplaner. Dessa brister har uppmärksammats i flera tidigare granskningar. Utförare behöver, oavsett insats, säkerställa att det finns kompetens i verksamheterna för att upprätta genomförandeplaner som når grundläggande kvalitetskrav både utifrån stadens anvisningar och allmänna råd och föreskrifter. Uppföljningen av 2022 års granskning visar att verksamheterna på olika sätt fokuserat på och arbetat med beställningar och genomförandeplaner.

Samtliga förvaltningar behöver säkerställa att de har rutiner för att rapportera in avvikelser från befintliga avtal. Inrapporterade avvikelser utgör ett bra underlag för att kunna genomföra riktade uppföljningar hos leverantörer.

Självbestämmande och integritet

Årets granskningar visar att ett fortsatt utvecklingsområde för verksamheterna är att fråga personer som ansöker om stöd och insatser om våld och våldsutsatthet. Frågor om våld tillhör som regel inte utredningen och är frivilliga för den enskilde att svara på.

Tillgänglighet

Avtalen med privata utförare säger att boendestöd ska kunna ges vardagar, kvällar och helger 07 till 22. Boendestöd utförs inte utanför kontorstid för några av personerna vars ärende granskats under 2023. I intervjuer med ledning och handläggare framkommer att få utförare utför boendestöd utanför kontorstid. I kommunens serviceskyldighet enligt 6 § Förvaltningslagen ingår att informera om möjligheten att få insatsen utförd på annan tid än vardagar dagtid. För enskilda personer kan det vara svårt att efterfråga boendestöd på annan tid om man inte känner till att det finns möjlighet till det. Stadsdelsförvaltningarnas rutiner behöver även omfatta att rapportera om utförare nekar att ta emot uppdrag utanför kontorstid så att det kommer avtalsansvariga till kännedom.

Helhetssyn och samordning

Granskningarna visar att inom verksamhetsområdet socialpsykiatri förekom det beställningar av boendestöd med många aktiviteter tänkta att utföras på relativt lite beviljad tid, ofta en eller en och en halv timme per vecka. Inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning förekom det i många ärenden färre eller lika många aktiviteter med en beviljad tid på minst tre timmar per vecka

vilket ger schablonersättning efter mätning.² Stödbehov varierar och det är inte möjligt att jämföra individärenden rakt av med varandra. Komplex problematik och stödbehov förekommer i hög grad hos personer aktuella inom båda verksamhetsområdena. Ekonomi och budgettekniska lösningar ska inte bidra till att skapa och vidmakthålla oskäligen skillnader mellan personer med olika funktionsnedsättningar. Några handläggargrupper redogör för att de har ett pågående arbete mellan verksamhetsområdena med att öka likställigheten och minska oskäligen skillnader för individer med liknande stödbehov vilket är mycket positivt.

Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

Boendestödjare behöver kunskaper i relevanta metoder och arbetssätt och kunskaper i färdighetsträning i praktiken behöver säkerställas. Att arbeta mot att självständigt hantera momenten som den enskilde tränar på kan ta lång tid och kräva repetition. Det tar längre tid att göra tillsammans med den enskilde än att göra åt. I bedömning av insatsen behöver det även ingå tid för boendestödjaren att skapa förtroende med den enskilde för att som nästa steg starta igång en aktivitet.

Jämställdhetsanalys

I funktionshinderinspektörernas kvalitetsgranskningar granskas så långt det är möjligt ärenden utifrån en jämn könsfördelning. Statistik som presenteras är könsuppdelad så långt det är möjligt. För socialpsykiatrien var könsfördelningen avseende personer med beviljat boendestöd 2022 59 procent kvinnor och 41 procent män. Inom funktionsnedsättning var könsfördelningen för personer med beviljat boendestöd under samma år 51 procent kvinnor och 49 procent män.³

Fler män än kvinnor har insats enligt LSS. Andelen män är högre än andelen kvinnor inom varje insats. Det är vanligare med funktionsnedsättningar bland män än bland kvinnor. En del av skillnaderna mellan könen kan förklaras genom skillnader i förekomst av diagnoser. Bland män är exempelvis utvecklingsstörning och autism vanligare än bland kvinnor i totalbefolkningen. Dessa diagnoser är kopplade till personkrets 1 i LSS och därmed till rätten till insatser. Skillnaden mellan könen är störst bland den yngre målgruppen vilket kan förklaras med att flickor många gånger får diagnosen senare än pojkar exempelvis när det gäller autism. Det är dock fler kvinnor än män som har en psykisk funktionsnedsättning. En bidragande orsak till att

² *Rutin eget boende med boendestöd*, stadsledningskontoret 2023-08-17.

³ *Socialtjänstrapport 2022, En beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad*, dnr SOF 2023/26, socialförvaltningen 2023.

könsfördelningen är jämnare inom SoL än inom LSS är troligen att SoL inte har en avgränsad personkrets på det sätt som finns i LSS.⁴

Inom socialpsykiatrin beviljas fler män än kvinnor insats i form av boende och särskilt tydlig är tendensen gällande insatserna stödboende och HVB. Kvinnor beviljas i högre utsträckning insatser i eller utanför hemmet såsom boendestöd och sysselsättning.⁵ Bedömningar som innebär att en boendestödsinsats beviljas i liten omfattning trots stora behov riskerar att drabba kvinnor mer än män då fler kvinnor än män är beviljade insatsen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 14 februari 2024. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet 15 februari 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas årsrapport 2023. Vidare föreslås att rapporten överlämnas till samtliga stadsdelsnämnder.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Årsrapport funktionshinderinspektörer 2023

⁴ *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning Lägesrapport, Socialstyrelsen 2022.*

⁵ *Socialtjänstrapport 2022, En beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad, dnr SOF 2023/26, socialförvaltningen 2023.*

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2024-02-09
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2024-02-08